

Sügisese taotlusvooru esitatavate LEADER projektide vastuvõtmine lõpeb 30. septembril

Strateegiameetmete 1.2 ja 2.3 sügisese taotlusvooru esitatavate projektide vastuvõtmise viimane kuupäev on 30. september 2009 (kell 17).

Meetme 1.2 "Seltsitegevuse, spordi ja kultuuripärandi väärtustamine läbi omaalgatusliku tegevuse" raames saavad toetust taotleda MTÜ Arenduskoja piirkonnas tegutsevad mittetulundusühingud, sihtasutused, seltsingud, kohalikud omavalitsused ja ettevõtjad.

Meetme 2.3 "Siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö arendamine" raames saavad toetust taotleda MTÜ Arenduskoja piirkonnas tegutsevad mittetulundusühingud, sihtasutused, seltsingud, kohalikud omavalitsused ja ettevõtjad.

Toetuste kohta saab rohkem infot, taotlusvormi ning juhendmaterjali MTÜ Arenduskoja veebilehelt arenduskoda.ee. Taotlusi võetakse vastu MTÜ Arenduskoja kontoris, aadressil Roheline 19, Tapa linn. MTÜ Arenduskoja igas liikmesomavalitsuses on määratud LEADER projektitaotluste koostamise konsulteerimiseks kohalik nõustaja. Nõustamise kohta saab infot MTÜ Arenduskoja veebilehelt arenduskoda.ee ja liikmesomavalitsuste (Ambla, Kadrina, Kuusalu, Tapa ja Vihula vald ning Loksa linn) veebilehelt.

Nõustajad:

Ambla vald – **Merike Koov** (arendusnõunik), tel 383 4038, 5664 1090, e-mail merike@amb-

la.ee;

Kadrina vald – **Tiina Vilu** (arendusnõunik), tel 322 5617, 515 5249, e-mail tiina.vilu@kadrina.ee;

Kuusalu vald – **Milli Kikkas** (abivallavanem), tel 606 6382, 503 3218, e-mail milli.kikkas@kuusalu.ee;

Loksa linn – **Õnnela Tedrekin** (Loksa I kk direktor), tel 554 2974, e-mail onnela.tedrekin@loksa.ee; **Laivi Kirsipuu** (abilinapea), tel 603 1251, 511 7060, e-mail laivi.kirsipuu@loksa.ee;

Tapa vald – **Vahur Leemets** (arendusnõunik), tel 322 9658, 5649 5439, e-mail vahur.leemets@tapa.ee;

Vihula vald – **Anneli Kivisaar** (kultuurinõunik) tel 325 8645, 525 1127, e-mail anneli.kivisaar@vihula.ee.

Arenduskoda – **Heiki Vuntus**, tel 325 8696, 5648 5208, heiki@arenduskoda.ee

NB! Alates sügisvoorst on toetuse taotlejatel kohustuslik eelnev nõustamine ja konsulteerimine nõustajaga!

Nõustamise nõude tingib praktiline kogemus kevadvoorudest. Need taotlejad, kes olid eelnevalt konsulteerinud nõustajatega, suutsid kirjutada paremaid ja tulemuslikumaid projekte. Nii mõnigi viga suudeti eelnõustamisega kõrvaldada ja paremini suudeti täita LEADER määrusest tulenevaid tingimusi.

Head projektikirjutamist!
Heiki Vuntus, tegevjuht

Arenduskojal valmis uus koduleht

OÜ Gurud valmistas MTÜ Arenduskojale aastavahetuse paiku uue kodulehe, mille aadress on arenduskoda.ee.

Põhirubriigid uuel veebil on: Üldinfo, Arenduskoda, Leader, Uudised, Tegevused, Trükised, Galerii ja Kasulikud lingid. Lisaks saab igas rubriigis näha ka kalendrit, kuhu on märgitud arenduskoja tegevusega seotud üritused.

Üldinfo alt saab lisaks arenduskoja üldandmetele lugeda ka Uudiste rubriigis olevaid uudiseid.

Arenduskoja rubriigis on olemas alamrubriigid: Eesmärgid, Liikmed, Juhatus, Asustatud

punktid, Põhikirj, dokumendid

Leader rubriigis on järgmised alamrubriigid: Meetmed, Projekti-toetuste taotlemine, Välispartnerid, Nõustajad, Esitlused, Küsimused ja vastused, Videod, logod.

Tegevuste rubriigis on alamrubriigid: Avalik Internetipunkt, Kultuur ja sport.

Trükiste rubriigis on pdf-failidena olemas kõik arenduskoja poolt väljaantud trükised.

Galerii kajastab fotodena arenduskojas toimunud tähtsamaid ettevõtmisi.

Kasulike linkide alt leiab otseseid mitmetele LEADER tege-

vustega seotud teistele kodulehekülgedele (näiteks on seal olemas lingid kõikide Eestis tegutsevate LEADER tegevusgruppide kodulehekülgedele).

Seoses uue kodulehe valmimisega võeti kasutusele ka uus e-maili aadress arenduskoda@arenduskoda.ee. Kahjuks pole jõutud tõlkida kodulehel olevat infot veel inglise keelde. Loodame sellega ka siiski hakkama saada.

Soovitame arenduskoja tegevustest huvitatutel külastada meie kodulehte, kus on saadaval alati operatiivne ja värskete teade.

Heiki Vuntus, tegevjuht

Juhatus ja hindamiskomisjoni liikmed oma töö eest tasu ei saa

Esimese kahe projektivooruga esitati arenduskoja komisjonidele kokku 72 projekti. Need töötati põhjalikult läbi.

Ambla valla arendusnõunik **Merike Koov** pehmete meetmete hindamiskomisjonist: „Arenduskojale tulnud projektid olid väga erineval tasemel. Mõni oli kirjutatud kümme lehekülge briljantset teksti, keeruline oli aru saada, mida soovitakse. Teine oli teinud küll lühikese, aga kirjavigu täis ja raskesti mõistetava jutu. Ei osata selgitada, mida tahetakse teha, miks ja kelle jaoks. Kuna me ei tunne teiste valdade inimesi ega olusid, otsustada enda kogemuste ja teksti järgi.”

Ülle Visnapuu: „Kui nõustasin komisjonis olema, ei arvanud, et see on nii suur vastutus. Kõik

meie komisjonile esitatud projektid tuli läbi töötada, õhtuti sai kodus arvuti taga istunud. Käisin ka Tapal arenduskoja kontoris nendega tutvumas.”

Loksa I keskkooli direktor ja linnavalitsuse liige **Õnnela Tedrekin**, mõlema hindamiskomisjoni liige: „Uuris projektide õhtuti kodus, aga ka üks nädalavahetus kulus selleks. Mitu korda vaatasin üle, et kas sain kirjutaja mõttest aru ega ole kellelegi liiga teinud. Minu soov on, et leiaks ka Loksalt rohkem inimesi, kellega koos Leader-tegemistest osa võtta.”

Kuusalu abivallavanem **Milli Kikkas**, pehmete meetmete hindamiskomisjoni juht: „Taanis nägime, kui lihtsaks oli tehtud projektitaotluse vorm, palju sai

täita ristikeste tegemisega. Meie inimeste projekte oli raske lugeda. Mõni oli kasutanud projektiteksti koostades eri suuruse ja stiiliga kirjatähti, vist ei tundud hästi arvutit. Peaksime määrama, millises kirjas tuleb projekt teha. Taanis hindab projekte juhatus, meil on eraldi komisjonid ja see on parem, saab rohkem süveneda.”

Vihula valla kultuurinõunik **Anneli Kivisaar** investeeringu-meetmete hindamiskomisjonist: „Mulle Leader meeldib, see on üks vähesed ja esimesi ELi rahasid, mille üle on antud otsustusõigus kohapeale.”

Tiina Vilu: „Peame hakama oma hindamiskriteeriume üle vaatama, kõike ei oska ette näha, praktika annab kogemusi. Projek-

tikirjutajatele tuleks kohustuslikuks teha eelnõustamisel käimine – et saaksime vigu ennetada.”

Arenduskoja tegevjuht **Heiki Vuntus**: „Arenduskoja eelarve on 2,5 aastaks 27 miljonit krooni, sellest 20 protsenti on administree-rimiseks ja koolitusteks, ülejäänud projektide rahastamiseks. Sõltuvalt sellest, kui paljud arenduskoja projektid on saanud 2010. aasta suveks rahastuse, otsustatakse, kas oleme suutelised projekte koostama ja kas ka edaspidi antakse MTÜ tegevuseks toetust.”

Mõiste LEADER on lühend Euroopa Liidu ühe algatusprogrammi prantsusekeelsest nime-tusest, mis eesti keeles tähendab „seosed maamajanduse arengu erinevate tegevuste vahel”. Leader-

toetuste eesmärk on edendada elu maapiirkonnas inimeste algatuste ja koostöö kaudu.

30. juunil Kuusalu vallas Viinistul käinud põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder vastas Sõnumitooja küsimusele PRIA töötajate erinevate tõlgenduste kohta Leader-projektide abikõlblikkusest: „Lõplikku loetelu, millised tegevused on abikõlblikud, ei ole võimalik määrusesse kirja panna. Määruse mõte on, et toetused ei tohi katta omavalitsuste kohustusi. Kõiges muus tuleb osapooltega läbi rääkida. Loodame, et suudame arusaamu ühtlustada, et tulevikus oleks lihtsam ja selgem.”

Ülle Tamm, ajalehe Sõnumitooja ajakirjanik

LEADER toetuste taotlemise esimene voor

2009. a alguses kuulutas arenduskoja LEADER tegevusgrupp välja projektitaotluste vastuvõtu kahel teemal: meede 1.1 "Kohaliku elukeskkonna arendamise investeeringutoetus" ja meede 1.2 "Seltsitegevuse, spordi ja kultuuripärandi väärtustamine läbi omaalgatusliku tegevuse".

Tähtajaks (16. märtsi õhtuks) laekus kokku 49 nõuetele vastavat rahataotlust (kokku 6 880 123 kr).

Meetme 1.1 raames oli arenduskoja eelarves ette nähtud jagada 2009. aastal 6 miljonit krooni. Taotlusi esitati 5 886 478 krooni kohta. Seega jäi reservi veel 113 522 krooni.

Meetme 1.2 raames oli arenduskoja eelarves ette nähtud jagada 1,5 miljonit krooni. Taotlusi esitati 993 645 krooni kohta ja reservi jäi 506 355 krooni.

Investeeringuprojekte (meede 1.1) laekus piirkonniti järgmiselt: Ambla vallast 2 (taotluste summa 286 078 kr), Kadrina vallast 6 (taotluste summa 1 692 100 kr), Kuusalu vallast 5 (taotluste summa 1 084 250 kr), Loksa linnast 2 (taotluste summa 522 924 kr), Tapa vallast 5 (taotluste summa 1 494 715 kr) ja Vihula vallast 4 (taotluste summa 806 411 kr).

Nn pehmeid projekte (meede 1.2) laekus

piirkonniti järgmiselt: Ambla vallast 2 (taotluste summa 68 000 kr), Kadrina vallast 6 (taotluste summa 209 901 kr), Kuusalu vallast 3 (taotluste summa 112 830 kr), Loksa linnast 3 (taotluste summa 147 685 kr), Tapa vallast 9 (taotluste summa 392 233 kr) ja Vihula vallast 2 (taotluste summa 62 996 kr).

Protsentuaalselt kahe meetme peale kokku küsiti raha piirkonniti kõige rohkem Kadrina vallast (28 %). Järgnesid Tapa vald (27 %), Kuusalu vald (17 %), Vihula vald (13 %), Loksa linn (10 %) ja Ambla vald (5 %).

Kuu aja jooksul hindasid kaks hindamiskomisjoni laekunud projektide vastavust

arenduskoja strateegianõuetele nii sisult kui vormilt. Arenduskoja juhatus koostas komisjonide ettepanekul pingerea, mille esitas Põllumajanduse Registre ja Informatsiooniametile (PRIA). Samas teatati tulemused ka taotlejatele. Positiivse tulemuse puhul esitas taotleja oma projekti PRIA-sse, kus omakorda kontrollitakse projekti juriidilist vastavust ja abikõlblikkust Euroopa LEADER nõuetele. Kui ka seal leitakse, et projektiga on kõik korras, teatatakse sellest taotlejale ja projekt saab ametlikult "roheline tule".

Heiki Vuntus, arenduskoja tegevjuht

9. aprillil 2009. a kinnitas MTÜ Arenduskoja juhatus meetme 1.1 taotluste hindamiskomisjoni ja meetme 1.2 taotluste hindamiskomisjoni hindamistulemused.

Meetme 1.1 (Kohaliku elukeskkonna investeeringutoetus) raames kinnitati toetuse taotlused summas 5 877 929 kr.

Meetme 1.2 (Seltsitegevuse, spordi ja kultuuripärandi väärtustamine läbi omaalgatusliku tegevuse) raames kinnitati toetuse taotlused summas 962 515 kr.

Meetme 1.1 esimesse taotlusvoorust laekunud projektide pingerida

Kohit pingereas	Nimi	Taotleja	Punkte	Taotletud toetus	Eraldatud toetus	Kogumaksumus
1.	Neeruti matkarajal asuvate rajatiste ehitamine ja korrastamine	Kadrina Vallavalitsus	9,15	139 088	139 088	154 542
2.	Karepa rahvamaja lavatekstiilide toetus ja paigaldus	MTÜ Karepa selts	8,76	237 141	237 141	263 494
3.	Võhma seltsimaja renoveerimise projekteerimine	MTÜ Võhma seltsimaja	8,31	109 386	109 386	121 540
4.	MTÜ Tammiku Talumuuseum-rahvamaja rekonstrueerimise põhiprojekt	MTÜ Tammiku Talumuuseum	8,23	171 382	171 382	190 425
5.	Jeeriko maja korda	MTÜ Jeeriko	8,18	494 212	494 212	549 124
6.	Rannaklubi hoone kultuurimaja poolse osa katuse renoveerimine	MTÜ Võsu rannaklubi	8,12	322 372	322 372	358 191
7.	Jäned Spordihoone renoveerimise esimene etapp: riietus- ja pesuruumi ehitus ning jõusaali sisustamine	MTÜ Jäned Spordiklubi	8,06	335 115	335 115	372 350
8.	Pariisi-Neeruti liikumisradade hooldetehnika soetamine	MTÜ Huviklubi Nelson	7,83	414 540	414 540	460 600
9.	Invatõstuk Kuusalu Spordikeskuse ujulasse	MTÜ Ida-Harjumaa Invaühing	7,64	58 949	58 949	65 649
10.	Vainupea laste- ja noorte vaba aja keskuse rekonstrueerimine I etapp	MTÜ Kadrina Keskkooli Vilistlaskogu	7,61	500 000	500 000	932 994
11.	Rannaklubi hoone kultuurimaja poolse osa tualettruumi ja dušširuumi renoveerimine	MTÜ Võsu rannaklubi	7,41	137 512	137 512	152 792
12.	Leesi küla veeüsteemid	MTÜ Leesi külaselts	7,36	107 777	107 777	179 628
13.	Loksa Spordihoone rekonstrueerimine	SA Loksa Sport	7,26	341 080	341 080	402 474
14.	Loksa laste mänguväljaku rajamine	Loksa Linnavalitsus	7,12	181 844	181 844	202 049
15.	Virtuaalse innovatsioonimuseumi loomine	Kohaliku ja Regionaalarengu Partnerid MTÜ	7,07	441 504	441 504	490 560
16.	Looma Vanamõisa parki uued võimalused seltsieluks, I etapp	MTÜ Tiigisaare	6,81	132 196	132 196	146 884
17.	Kõrgkumuhajaja ja savi treipingi soetamine Kadrina Lastekaitse Ühingu	MTÜ Kadrina Lastekaitse Ühing	6,76	50 679	50 679	56 310
18.	Sääsküla külahoone ehitusprojekt	MTÜ Sääsküla Huviklubi	6,71	114 696	114 696	127 440
19.	Rändkino	MTÜ Külakino	6,50	469 402	469 402	521 558
20.	Kolga-Uuri viidastamine ja suviste välilüürituste jaoks teiseldatava inventari soetamine	MTÜ Önne maja	6,31	211 950	211 950	235 500
21.	Vaiatu külamaja rajamine	MTÜ Vaiatu kaunistamise selts	6,14	455 598	455 598	506 220
22.	Keraamikaahi koos tarvikutega Jänedale	MTÜ Jäned Külaelau Arendamise Selts	5,38	52 371	52 371	58 190
23.	Paigaldatav lava ja teik välilüürituste edukaks läbiviimiseks	MTÜ Lehtse Talunike Selts	5,12	171 513	171 513	190 570
24.	Kalme küla külustuskeskuse loomine Varemete talus	MTÜ Varemete	5,03	227 622	227 622	253 622

Projektide kogumaksumus 6 992 706 kr
Projektide toetuse taotlus 5 877 929 kr
Projektide omafinantseering 1 114 777 kr

Arenduskoja juhatus otsus 9. aprillil 2009: Kinnitada arenduskoja strateegia LEADER meetme 1.1 projektide hindamiskomisjoni hindamistulemuste alusel koostatud pingerida ja esitada see PRIA-sse edasiseks projektide menetlemise aluseks

Meetme 1.2 esimesse taotlusvoorust laekunud projektide pingerida

Kohit pingereas	Nimi	Taotleja	Punkte	Taotletud toetus	Eraldatud toetus	Kogumaksumus
1.	Kahal järve küla suvepäeva korraldamine	MTÜ Kahala järve küla selts	8,10	13 600	13 600	15 215
2.	Harrastustalulejate kontsertsari "Tunne naabrit"	MTÜ Sääsküla Huviklubi	8,00	50 000	50 000	70 360
3.	Ambla kihekkonna vana aja riietuse uuringud	MTÜ Loometöö	8,00	36 000	36 000	40 000
4.	Kadrina valla küla suvepäev	MTÜ Kadrina valla küla ühendus	7,91	15 940	15 940	18 800
5.	Kolga kaunistus	Kolga piirkonna seltsing	7,80	49 230	49 230	54 700
6.	Männikumäe rahvatervisekeskuse radade võrgustiku suvine korrastamine talgute korras	MTÜ Männikumägi	7,69	19 414	19 414	33 814
7.	Muistsetes pühakohad meie koduümbruses	MTÜ Senior	7,64	49 980	49 980	55 535
8.	Sääsküla III külapäev 1. Augustil 2009.a Arulepiku talus	MTÜ Sääsküla Külaselts	7,63	19 000	19 000	21 570
9.	IX kodukandipäev Karepal	MTÜ Karepa selts	7,53	11 646	11 646	12 940
10.	Innovatsioon kui inimeste teadlikkuse ja tegevuste kujundaja kohalikul tasandil	Kohaliku ja Regionaalarengu Partnerid MTÜ	7,47	44 811	44 811	49 790
11.	Spordiürituse Loksa päevad korraldamine	SA Loksa Sport	7,41	50 000	50 000	55 556
12.	Ambla naise rahvariide seelikute valmistamine	MTÜ Lehtse Kammerkoor	7,39	49 206	49 206	60 663
13.	Uuri küla raamat	Uuri küla seltsing	7,37	50 000	50 000	55 555
14.	Loksa ajalugu	MTÜ Vana-Loksa Selts	7,33	50 000	50 000	56 000
15.	16. Võsu muusikapäevad	MM Peeteenindus OÜ	7,30	50 000	50 000	161 300
16.	Rahvakultuuri väärtustamine läbi seltsitegevuse	MTÜ Kadrina kirjandusklubi	7,20	37 361	37 361	41 513
17.	Rahvusvahelise noorte judoturniiri Loksa Cup Dumle karikasari B-klassile korraldamine	MTÜ Loksa Rahvaspordiklubi	7,19	47 685	47 685	53 110
18.	Tamsalu-Neeruti Maratoni raja ja Pariisi TP korraldamine	MTÜ Huviklubi Nelson	7,16	30 000	30 000	35 400
19.	Kadrina valla 7-12-aastaste laste õppepäevad Oandus 2009	MTÜ Kadrina valla küla ühendus	7,14	27 040	27 040	32 640
20.	Mina olen loov, sina oled loov	MTÜ Kadrina Lastekaitse Ühing	6,97	48 780	48 780	55 780
21.	Riskivaba elu - võimalus, mitte luksus!	MTÜ Tapa AIDSi Ennetuskeskus-Narkonõustamiskeskus	6,50	48 195	48 195	54 195
22.	Pariisi 24h rattasõidu korraldamine	MTÜ Huviklubi Nelson	6,46	20 000	20 000	23 000
23.	EELK Tapa Jakobi kirik sõnas ja pildis - raamatu trükkimine	EELK Tapa Jakobi kogudus	6,46	50 000	50 000	55 600
24.	Saksi nii kauge ja lähedane	Seltsing Saksi sõbrad	6,36	44 911	44 911	50 136
25.	Kõik erinevad! Kõik võrdsed!	MTÜ Jeeriko	6,34	49 716	49 716	55 416

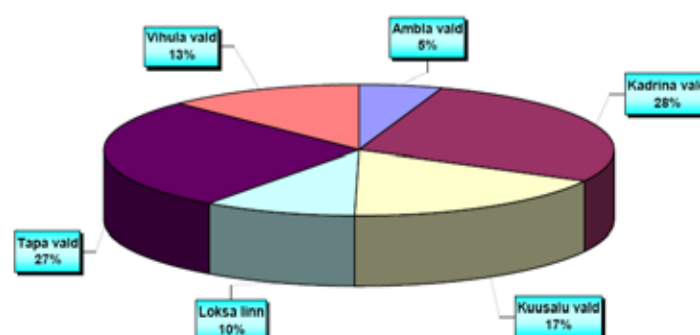
Projektide kogumaksumus 1 218 588 kr
Projektide toetuse taotlus 962 515 kr
Projektide omafinantseering sellest mitterahaline 256 073 kr
37 872 kr

Arenduskoja juhatus otsus 9. aprillil 2009: Kinnitada arenduskoja strateegia LEADER meetme 1.2 projektide hindamiskomisjoni hindamistulemuste alusel koostatud pingerida ja esitada see PRIA-sse edasiseks projektide menetlemise aluseks

16. märtsil 2009 lõppenud projektitaotluste vastuvõtu tulemused

Omaavalitsus	Meede 1.1			Meede 1.2			Kokku		
	Taotlusi	Summa	Protsent	Taotlusi	Summa	Protsent	Taotlusi	Summa	Protsent
Ambla vald	2	286 078	4,9%	2	68 000	6,8%	4	354 078	5,1%
Kadrina vald	6	1 692 100	28,7%	6	209 901	21,1%	12	1 902 001	27,6%
Kuusalu vald	5	1 084 250	18,4%	3	112 830	11,4%	8	1 197 080	17,4%
Loksa linn	2	522 924	8,9%	3	147 685	14,9%	5	670 609	9,7%
Tapa vald	5	1 494 715	25,4%	9	392 233	39,5%	14	1 886 948	27,4%
Vihula vald	4	806 411	13,7%	2	62 996	6,3%	6	869 407	12,6%
Kokku	24	5 886 478	100,0%	25	993 645	100,0%	49	6 880 123	100,0%

I projektivooru taotlused (kr) piirkonniti

LEADER toetuste taotlemise teine voor

15. aprillil lõppes arenduskoja LEADER tegevusgrupis projektitaotluste vastuvõtt meetmes 2.1 "Ettevõtluse arendamise toetus" ja meetmes 2.3 "Siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö arendamine".

Tähtjaks laekus kokku 23 nõuetele vastavat rahataotlust (kokku 3 957 136 kr).

Meetme 2.1 raames oli arenduskoja eelarves ette nähtud jagada 2009. aastal 2,4 miljonit krooni. Taotlusi esitati 3 367 401 krooni kohta. Seega jääb rahuldamata taotlusi vähemalt 967 401 krooni ulatuses.

Meetme 2.3 raames oli arenduskoja eelarves ette nähtud jagada 1,2 miljonit krooni. Taotlusi esitati 589 735 krooni kohta ja reservi jäi 610 265 krooni.

Investeeringuprojekte (meede 2.1) laekus piirkonniti järgmiselt: Ambla vallast 1 (taotluste summa 100 002 kr), Kadrina vallast 4 (taotluste summa 869 735 kr), Kuusalu vallast 4 (taotluste summa 1 236 452 kr), Loksa linnast 1 (taotluste summa 101 240 kr), Tapa vallast 3 (taotluste summa 597 730 kr) ja Vihula vallast 2 (taotluste summa 462 242 kr).

Nn pehmeid projekte (meede 2.3)

laekus piirkonniti järgmiselt: Ambla vallast 3 (taotluste summa 28 006 kr), Kadrina vallast 2 (taotluste summa 146 696 kr), Kuusalu vallast ja Loksa linnast ei laekunud ühtegi taotlust, Tapa vallast 2 (taotluste summa 215 033 kr) ja Vihula vallast 1 (taotluste summa 200 000 kr).

Protsentuaalselt kahe meetme peale kokku küsiti raha piirkonniti kõige rohkem Kuusalu vallast (31,2 %). Järgnesid Kadrina vald (25,7 %), Tapa vald (20,5 %), Vihula vald (16,7 %), Ambla vald (3,2 %) ja Loksa linn (2,6 %).

Kaks hindamiskomisjoni hindasid laekunud projektide vastavust arendus-

koja strateegianõuetele nii sisult kui vormilt. Komisjonide ettepanekul koostas arenduskoja juhatus 12. mail pingerea, mille esitas Põllumajanduse Registre ja Informatsiooniametile (PRIA). Samas teatati tulemused ka taotlejatele. Positiivse tulemuse puhul esitas taotleja oma projekti PRIA-sse, kus omakorda kontrollitakse projekti juriidilist vastavust ja abikõlblikkust Euroopa LEADER nõuetele. Kui ka seal leitakse, et projektiga on kõik korras, teatatakse sellest taotlejale ja projekti saab hakata rakendada.

Heiki Vuntus,
arenduskoja tegevjuht

12. mail 2009. a kinnitas MTÜ Arenduskoja juhatus meetme 2.1 taotluste hindamiskomisjoni ja meetme 2.3 taotluste hindamiskomisjoni hindamistulemused.

Meetme 2.1 (Ettevõtluse arendamise toetus) raames kinnitati toetuse taotlused summas 2 368 223 kr.

Meetme 2.3 (Siseriikliku ja rahvusvahelise koostöö arendamine) raames kinnitati toetuse taotlused summas 574 365 kr.

Meetme 2.1 esimesse taotlusvooru laekunud projektide pingerida

Koht pingeras	Nimi	Taotleja	Punkte	Taotletud toetus	Eraldatud toetus	Kogumaksumus
1	Küülistemaja "Rannaliiv" kaasajastamine ja konkurentsivõime tõstmine	OÜ Rannaliiv	6,83	360 050	333 061	600 083
2	Ratiparvede ostmise	OÜ RIVANEL	6,71	100 027	100 027	166 711
3	Jämeda Musta Täku Talli ja Käsitöökeskuse arendamine	OÜ Jämeda Mõis	6,43	219 000	219 000	365 000
4	Liivapritside tootmiseks vajamineva hoonde rekonstrueerimine	OÜ Rendipark	6,37	399 560	399 560	708 440
5	Koiga lahe väikesaarte turismi arendamine	OÜ Salmistu Rand	6,27	329 397	329 397	647 816
6	Säästev küttelahendus Arma puhkemajaja	FIE Mare Kalme Arma Ratsatalu	6,20	102 192	102 192	170 320
7	Väikeettevõtjate internetiturunduse uuring	MTÜ Kohaliku Arenduse Tugistruktuur	5,97	144 730	144 730	160 811
8	Olemasoleva angaari renoveerimine puidutööstusehitiseks	Kadrin Kaasik ja Pojad Haljastus	5,97	170 741	170 741	296 947
9	CNC treiruumi ja kuulventiilide valmistamise ja värvimise ruumi katuse ja välisfassaadi renoveerimine	Temper OÜ	5,73	266 250	266 250	443 751
10	Jämeda katlamaja tasuvusanalüüsi ja rekonstrueerimise ehitusprojekti tellimine	Lehtse Masinaühistu	5,07	234 000	234 000	390 000
11	Lastemänguväljaku ja avalike tualettide rajamine Rõmeda küla ettevõtjale (FIE Artur)	Kadrina Vallavalitsus	5,00	103 898	69 265	115 442
12	Kiigeland liikuma	MTÜ Kiigeland	4,93	100 002	0	111 114
13	Juurviljakeldri lammutamine, maa-ala kasutuselevõtt uutes funktsioonides	Loksa Linnavalitsus	2,78	101 240	0	113 240
	Jõulukuskeste istanduse rajamine ja kaasaegsete konteineristikute tootmine ja kasvatamine.	Kangro OÜ	0,00	399 660	0	666 100
	Kuusalu vallas, Kiiu alevikus asuvale veskile juurdeehituse projekteerimine	MTÜ Kiiu Veskimäe	0,00	336 654	0	374 060
	Kaasaegset täisteenust pakkuva matusebüroo rajamine Tapale	Viru Matusebüroo OÜ	0,00	0	0	0

Projektide kogumaksumus 5 329 835 kr
Projektide toetuse taotlus 3 367 401 kr
Projektidele eraldatud toetus 2 368 223 kr

Arenduskoja juhatus otsus 12. mail 2009: Rahuldada meetme 2.1 pingereas kohtadel 1.–10. kohal olevate projektide taotlused täies mahus.

Rahuldada pingereas 11. kohal oleva Kadrina vallavalitsuse projekti "Lastemänguväljaku ja avalike tualettide rajamine Rõmeda küla ettevõtjale (FIE Artur)" osaliselt, kuna tegemist sisuliselt ettevõtluse toetamise projektiga. Taotlus oli 103 898 kr, ettepanek rahuldada 69 265 kr ulatuses.

Jätta rahuldamata 12. ja 13. kohal olevate projektide taotlused, kuna hindamiskriteeriumide kohaselt ei kuulu rahastamisele projektid, mis saavad alla 50 % võimalikest punktidest: MTÜ Küigelandi projekt "Küigeland liikuma" (4,93 pn 10st võimalikust); Loksa linnavalitsuse projekt "Juurviljakeldri lammutamine, maa-ala kasutuselevõtt uutes funktsioonides" (2,78 pn 10st võimalikust)

Mitte hinnata Kangro OÜ, MTÜ Kiiu Veskimäe projekte.

Viru Matusebüroo OÜ võttis ise oma projekti "Kaasaegset täisteenust pakkuva matusebüroo rajamine Tapale" pärast registreerimist tagasi.

Meetme 2.3 esimesse taotlusvooru laekunud projektide pingerida

Koht pingeras	Nimi	Taotleja	Punkte	Taotletud toetus	Eraldatud toetus	Kogumaksumus
1	MTÜ Võhma Seltsimaja liikmete õpetustuvimiseis Tšehhi Vabariiki 3. – 12. august 2009	MTÜ Võhma Seltsimaja	7,80	200 000	200 000	252 050
2	Kogemuste saamine ja omakultuuri tutvustamine läbi rahvusvaheliste sündmuste	MTÜ Huviklubi Cadencia	7,30	97 580	97 580	240 550
3	Teabepäev MTÜ Arenduskoja tegevuspiirkonna noortele - "Aita saada ettevõtjaks"	MTÜ Kohaliku Arenduse Tugistruktuur	6,57	47 194	47 194	52 438
4	Uued ideed ja teadmised läbi rahvusvahelise koostöö	MTÜ Kadrina Lastekaitse Ühing	5,81	49 116	49 116	54 573
5	Tapa ja Ambla valla omastahood ajateaduskate koostöö raames seminare ja õppereisi korraldamine	MTÜ Senior	5,43	167 839	167 839	186 488
6	Soome metsakultuuri tutvustajate vastuvõtt	MTÜ Ambla Metsaühistu	5,04	12 636	12 636	14 040
7	Soome metsakultuuripäevade külastus	MTÜ Ambla Metsaühistu	4,07	7 180	0	7 978
8	Õppereis Ahvenamaale	MTÜ Sääsküla Huviklubi	3,27	8 190	0	9 100

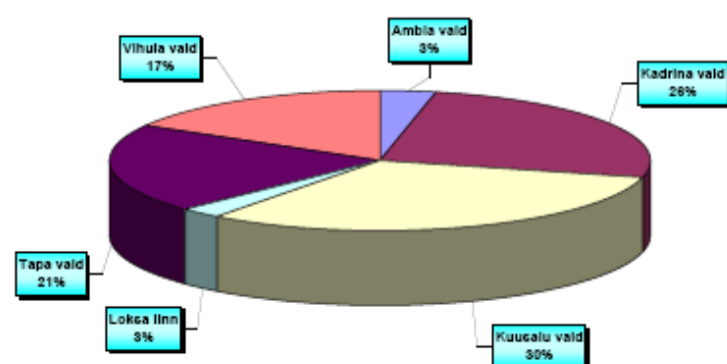
Projektide kogumaksumus 817 217 kr
Projektide toetuse taotlus 589 735 kr
Projektidele eraldatud toetus 574 365 kr

Arenduskoja juhatus otsus 12. mail 2009: Rahuldada pingereas kohtadel 1.–6. kohal olevate projektide taotlused täies mahus. Jätta rahuldamata 7. ja 8. kohal olevate projektide taotlused, kuna hindamiskriteeriumide kohaselt ei kuulu rahastamisele projektid, mis saavad alla 50 % võimalikest punktidest: MTÜ Ambla Metsaühistu projekt "Soome metsakultuuripäevade külastus" (4,07 pn 10st võimalikust); MTÜ Sääsküla Huviklubi projekt "Õppereis Ahvenamaale" (3,27 pn 10st võimalikust).

15. aprillil 2009 lõppenud projektitaotluste vastuvõtu tulemused

Omavalitsus	Meede 2.1			Meede 2.3			Kokku		
	Taotlusi	Summa	Protsent	Taotlusi	Summa	Protsent	Taotlusi	Summa	Protsent
Ambla vald	1	100 002	3,0%	3	28 006	4,7%	4	128 008	3,2%
Kadrina vald	4	869 735	25,8%	2	146 696	24,9%	6	1 016 431	25,7%
Kuusalu vald	4	1 236 452	36,7%	0	0	0,0%	4	1 236 452	31,2%
Loksa linn	1	101 240	3,0%	0	0	0,0%	1	101 240	2,6%
Tapa vald	3	597 730	17,8%	2	215 033	36,5%	5	812 763	20,5%
Vihula vald	2	462 242	13,7%	1	200 000	33,9%	3	662 242	16,7%
Kokku	15	3 367 401	100,0%	8	589 735	100,0%	23	3 957 136	100,0%

II projektivooru taotlused piirkonniti

Taanimaal Leader praktikat hankimas

8.–14. juunil korraldas Leader tegevusgrupp Arenduskoda õppereisi Taani, tutvumaks kohaliku tegevusgrupiga Djursland. Õppereisil osalesid arenduskoja liikmed, külalistena olid kaasa kutsutud Helene Kõiv Maamajanduse Infokeskuse maaeluvõrgustiku büroost ja ajalehe Sõnumitooja ajakirjanik Ülle Tamm. Kontaktid õppereisi korraldamiseks sai arenduskoja tegevjuht Heiki Vuntus eelmisel aastal maaeluvõrgustiku poolt korraldatud õppereisilt Taani, kus toimus kõigi Eesti ja Taani tegevusgruppide kohtumine ja infoseminar.

Taanis tervitas eestlasi soojalt tegevusgrupi Djurslandi koordinaator Karen Just, kes tutvustas meile LAG Djurslandi piirkonda.

Taani tegevusgrupp Djursland tegutseb alates 2007. aastast, mil alustati ka piirkonna arengu strateegia koostamist. 2009. a aprilli seisuga on tegevusgrupis 112 liiget. Tegevusgrupi liikmeteks saavad olla organisatsioonid, ühendused, ettevõtjad, kohalikud omavalitsused ja piirkonna ametiasutused. Taanis saavad tegevusgrupi liikmeteks olla ka eraisikud, alates 15. eluaastast, kes on huvitatud piirkonna maaelu ja kalanduse valdkonna arengust.

Tegevusgrupp Djurslandi loetakse üheks aktiivsemaks Taanis tegutsevaks uueks tegevusgrupiks.

Sarnaselt enamike Eesti Leader tegevusgruppidega alustas ka Djursland strateegia rakendamise esmakordselt käesoleval Leader meetme perioodil. Erisuseks on Taanis, kus Leader-meedet ja kalanduse säästva arengu meedet rakendavad erinevad tegevusgrupid, on Djurslandi tegevusgrupp töötanud välja kaks strateegiat, ühe Maaelu arengu kava Leader meetme ja teise Euroopa Kalandusfondi rakenduskava 2007-2013 kalanduspiirkondade säästva arengu toetuse rakendamiseks.

Üldosalt on need kaks strateegiat sarnased, kuna nad kirjeldavad Djursland piirkonda, väljakutseid ja eesmärke sarnaselt. Tegemist on rannikupiirkonnaga, mis hõlmab kahte omavalitsust: Norddjursi ja Syddjursi kommunid ning Djursland maa- ja kalastuspiirkonda. Piirkonnas on põhiprobleemiks, et elanikke, kes seal alaliselt elavad, on vähe, elanikkond vananeb ning noori ei tule juurde. Piirkonnas asub vaba- ja ökoküla, mida õppereisi käigus samuti külastasime. Tegevusgrupi piirkonnas on palju inimesi, kes käivad linnas tööl või asuvad neil piirkonnas ainult suvemajad. Seega on vähe neid aktiivseid kohalike inimesi, kes mõtleks välja uusi huvitavaid projektideid ja taotleks nende elluviimiseks taotlust.

Tegevusgrupp Djursland põhilisteks strateegilisteks arengu suundadeks on elukeskkonna arendamine, maapiirkonna elavdamine ja rannikualade kasutamine, tööhõive suurendamine ning ettevõtluse arendamine.

Õppereisi jooksul külastati üheskoos mitmeid tegevusgrupp Djurslandi projekte, saadi aimu

üksise Leader-alastest tegevusest, arvamustest ja tulevikootustest.

Vabalinn FRILAND

Esimesel päeval toimus sõit vabalinna „Friland”. Tegu oli kommuniga, kelle tegevuspõhimõteteks on, kuidas kõige vähem oma elutegevuse käigus loodust ja loomulikku keskkonda rikkuda. Kommunid pered kasvatasid toiduks kasvuhooes ökovilju, energiat ammutati päikepataride abil ning kümmeldi vihmavees. Vabalinna veebiaadress: <http://www.dr.dk/dr2/friland>. Ka Eestis mõeldakse ökokülade teemadel, vaata Eesti Päevaleht, 06.01.2009 “Lilleorusse kerkib üle kümne majaga ökoküla” www.epl.ee...

Kalandusmuuseum

Teisel päeval külastati kaluriküla Blå Flagstationen Bønnerup. Tegemist oli endise kalapüügipiirkonnaga. Nüüdseks seal kutselise kalapüügiga enam ei tegeleta, sest piirkonna kalavarud on end ammandanud. Praegu on see piirkond hinnatud puhkepaik ja endist kalapüüki meenutab võimalus laenutada kalatarvikuid ja tegeleda õngitsemisega. Kalurikülal on aga rajatud kalandusmuuseum. Muuseumi on kogutud vanaaegseid kalapüügivahendeid, näiteks kalavõrke jms. Samas teevad muuseumi hästi põnevaks elus-eksponaadid: kalad, teod ja meritähed, mida külastajad saavad ka katsuda. Näiteks meritähete silutada. Muuseumi arendamine on saanud ka toetust tegevusgrupi Djursland kaudu – projekt: kohaliku kultuuripärandi kogumine ja levitamine raames muuseumi kliima- ja turvaseadmete ostmiseks, vaatefilmi koostamiseks. Taotlus esitati 2008. a septembris.

Külakogukonna kooskõmise ala arendamine

Veel külastati Põhja-Djurslandis asuvat küla Fjellerup Østergård'i, kus tegutseb väga aktiivne külakogukond. Külasse on rajamisel uus kohalik külakoda, mis küll ei olnud külastuse hetkeks täielikult valminud, kuid siiski jättis juba suursuguse mulje. Külakojas on suur ruum, kus saab üritusi korraldada ning külakoja juures kena aed, lillede ja ilupõõsastega.

Aeda, looduslikule künkale on kavas rajada laululava. Leader projekti taotlus esitati 2009. a jaanuaris, projekti kestvus 1. veebruarist 2009 kuni 31. jaanuarini 2011.a. Projekti käigus on kavas rajada piknikukoht, näituseplats, mänguväljak, välitalett, pürdeaed, samuti täiendada iluaega ajaloolist sorti roospõõsastega jm. tegevusi. Projekti omavahendite leidmiseks on kavas kasutada ka vabatahtlikku tasustamata tööd, kokku 1 370 tundi.

Masinate muuseum

Viimaseks külastatavaks projektiks oli väga suur ning huvitav masinate ja mootorite muuseum “Dansk Motorsamling”. Muuseumis oli vanaaegseid masinaid ja mootoreid, bensiinikanistreid, igasugu sorti liikumisvahendeid, eksponaatide hulk oli väga suur. Põnev asjaolu muuseumi juures oli see, et osa neist vanades

Arenduskoja delegatsioon koos võõrustajatega tegevusgrupi Djursland kontori ees.

masinates olid täiesti töökorras, mida külastajatele ka eksponeeriti. Muuseumi arendamiseks – õppematerjalide koostamiseks, turvasüsteemide soetamiseks, külastajate kaupluse ja söögitoa väljaarendamiseks saadi Leader projektitoetust. Leader projekti periood oli 2008. a august kuni 2009. mai. Mootorimuuseumi veebileht: <http://www.motorsamling.dk/nyengelsk/index.html>

Õpikogemused ja äratundmine

Õppereis kohaliku tegevusgrupi Djurslandi tekitas eestlastes mõned uue idee, mis oleks arenduskojal enda projektide rakendamisel abiks.

Leiti olevat nii mitmeidki ühiseid probleeme, mis projektitaotluste esitamisel, nende läbivaatamisel ja hindamisel mureks. Taani tegevusgrupi esindajad oli mures oma piirkonnast uute ideedega projektitaotluste vähese esitamise üle. Taotlusi esitatakse küll suhteliselt palju, kuid nende kvaliteet ei alati sugugi mitte kõige parem.

Sealne piirkond on end alles üles töötamas, esimene Leader projektitaotlusvoor korraldati 2008. a alguses ja esimesed 11 projektitoetust kinnitas tegevusgrupi juhatus 2008. a mais. Esimeste projektide hulgas olid näiteks toetus raamatupidamise teenust osutavale ettevõtjale, paadisilla ehitamine, Djursland piirkonna rannaala loodus- ja kultuuriväärtuste ning äri võimaluste ülevaate kogumiku väljaandmine ning näiteks ka juba eelpool kirjeldatud projekt – masinate ja mootorite muuseum „Dansk Motorsamling”.

4. mail lõppes Taani tegevusgrupil taotlusvoor, laekus 10 projekti, millest kaks on suunatud toetuse taotlemiseks teistest fondidest. Kokku on tegevusgrupp pooleteist aasta jooksul vastu ca 40 projektitaotlust.

Eesti tegevusgruppidel on esimene aasta rakendada oma strateegiaid, kuid oleme saanud

Tagasiteel külastati H.C. Anderseni sünnilinna Odensed.

juba kogemus, mida jagada. Taani tegevusgrupp oli üllatunud, et arenduskojal juba esimese taotlusvooriga laekus nii palju projektitaotlusi. Djursland'i tegevusgrupil nagu ka arenduskojal on hea ülevaatlus veebileht, kus avaldatakse kõik tegevusgrupi poolt toetust saanud projektid, sh kontaktandmed, teema ja toetuse

summa.

Taanist saame kindlasti eeskujuks võtta nende Leader-tegevuse alase tohutu teo tahte ja üldise positiivsuse.

LAG Djurslandi tegevusega saab lähemalt tutvuda veebiaadressil www.lag-djursland.dk Lisaks Midtjylland'i regiooni kohta www.landdistriktsprogram.dk...

Programmiperioodil 2007–2013 tegutseb Taanis kokku 56 kohaliku tegevusgruppi, kelles:

40 tegevusgruppi rakendavad Leader-meedet Maaelu arengu programmi raames;

11 tegevusgruppi rakendava nii Leader-meedet, kui ka kalanduse

säästva arengu meedet (kalanduspiirkonnad);

5 tegevusgruppi rakendavad kalanduse säästva arengu meedet (kalanduspiirkonnad).

Taani tegevusgruppide kohta: www.landdistriktsprogram.dk

Helene Kõiv

Leader-reis Taani andis arenduskoja rahvale uusi ideid

MTÜ Arenduskoda tegevuspiirkonna aktiivsed tegutsesid ning projektide hindajad käisid Taanis Leader-reisil.

Tapal kontorit pidav MTÜ Arenduskoda on paari viimase aastaga koondanud enda ümber Harjumaalt Kuusalu valla ja Loka linna, Lääne-Virumaalt Tapa, Vihula ja Kadrina valla ning Järvamaalt Ambla valla seltsi- ja külaeluedendajad, ka väikeettevõtjad ning vallaametnikud.

Koolitustel ja õppereisidel omavahel tuttavaks saanud seltskond kinnitab kui ühest suust – tänu sellele, et tegu on maakonnapiire ületava MTÜga, on tutvusringkond laienenud ning tundma õpitud kante, millest seni teati vähe.

Eestis on loodud Leader-programmi raames 26 tegevuspiirkonda. Rohkem kui kaks aastat tagasi Leaderiga liitunud MTÜ Arenduskoda tegevus on jõudnud etappi, kus ELi rahade jagamiseks on esimesed projektivoorud läbi viidud, taotlused hinnatud ja ritta seatud.

Hindamiskomisjonilt rahastuseks heakskiidu saanud projektid on enamasti ka Harju, Lääne-Viru või Järvamaa PRIA kontorisse kontrolli antud – vastavalt sellele, kus maakonnas omavalitsus asub. PRIA töötajatel on 90 tööpäeva aega uurida ja täpsustada ning anda omapoolne kinnitus – kas kavandatud tegevus on abikõlblik.

Esimesi tulemusi on oodata juuli lõpuks. Juuni alguses toimunud õppereis Taani Djurslandi Leader-piirkonda oli seega otsekui väike puhkus pärast pingelist hindamisperioodi ning enne järgmiste taotlusvoorude väljakuulutamist.

„Olen sellest Leader-kammajaast päris väsinud,” tunnistas Kadrina arendusõunik Tiina Vilu, kes on arenduskoja strateegia väljatöötaja ning investeeringu-meetmete hindamiskomisjoni esimees. Tema jaoks on ka praegune nii-öelda ooteperiood olnud tõine – PRIA ametnike tõlgendused taotluste dokumentide, aga ka toetuskõlblike tegevuste kohta, on olnud erinevad. Projektide juhid helistavad tõrgete või PRIAga suhtlemisel üles kerkinud probleemide korral ja paluvad abi.

Mida reisilt oodati ja saadi?

Arenduskoja tegevjuht Heiki Vuntus praktiseerib koolitus-bussireisidel tutvustus- ja aruandlusüsteemi – osalejad peavad algul käima bussi eesotsas end mikrofoniga kaudu teistele tutvustama ning nimetama, mida sõidul ootavad. Tagasiteel kordub sama käik, tuleb teha kokkuvõtte, mis meeldis või mitte ja mida teada saadi. Tegevjuht salvestab ning monteerib kokku aruandefilmi.

Kuna kaasa oli kutsutud ka Ida-Harju nädalalehe Sõnumitooja ajakirjanik, on mõned koduleel väljaõeldud hinnangud järgnevalt lugejate jaoks lahti kirjutatud.

Tarvo Nõlvak, investeeringu-meetmete hindamiskomisjoni liige: „Mootorite muuseum oli korrektselt tehtud, seal töötavad inimesed on suhtunud asjasse tõsiselt.”

Muuseumis Dansk Motorsamling on üle 400 mootori, neist enamik suured generaatorid.

Mootoreid hakkasid kohalikud mehed koguma 30 aastat tagasi.

Djurslandi piirkonna tegevjuht Karen Just oli seda projekti tutvustades silmnähtavalt uhke ja rahul. Kui saavad täidetud ka tervisekaitseõuded muuseumikülastele kohvi ja koogi pakkimise võimaldamiseks, avatakse muuseum külastajatele.

Aravete Agro automajandi juhataja **Marta Kondas** Kangrumäe Külakultuuri Edendamise Seltsist kommenteeris: „Meie muuseumid on nagu vanakraamilaod. See on imetusväärne, et siin on kõik korda tehtud ja tööle pandud. Aravetel on ruumi küll, võiks midagi samasugust teha. Mõne aja pärast on meie GAZid ja MAZid muuseumikraam.”

Kuusalu abivallavanem **Milji Kikkas** lubas nähtust rääkida Kolgaküla Traktorite- ja Tööriistade muuseumi omanikule Kunnar Vahtrasele.

Tõlk, Lääne-Virumaa Omavalitsuste Liidu endine tegevjuht **Jaani Lõõnik**: „Sain teada, kuidas on inglise keeles sõna „pigi”.”

Endises kuulsas rannakalurite külas, millest nüüd on kujunenud turismipiirkond, on omaaegsesse jääkeldrisse tehtud looduskeskus ja muuseum. Leader-programm rahastab vanadelt kaluritelt ja nende peredelt mälestuste ning esemete kogumist. Asjad pannakse muuseumisse, meenutustest koostatakse raamat.

Õues näidati kunagise võrgukuuri jäänuseid, mille juures seisis kalavõrkude tõrvamise masin. Kuna on tõus ja mõõn, pannakse võrgud merre vaiadel ja pikkade ridadena. Et võrgud vees kauem vastu peaks, kuivatatakse neid ja tõrvatakse.

Looduskeskuses uudistati kašeloti 14-meetrise skeletti. Kašelott sattus sealkandis randa 1996. aasta veebruaris. Stendilt võis vaadata fotosid, kuidas loom kaldale veeti, tükeldati, luustik osadeks võeti ja konserveeriti.

Arenduskotta liikmena kuuluva OÜ Kuusalu Soojus juht **Raul Valgiste**: „Meeldis ökoküla Friland – selle elanike hoiak, mõtte maailm ja koostegutsemine olid muljetavaldavad.”

Karen Just jutustas, et Djurslandis on kolme tüüpi elanikke – põliselanikud, suvitajad ja hipid. Viimaste elamist õnnestus minna vaatama. Seitsme aasta eest asutatud Frilandi elanike põhimõte on jätta endast maha võimalikult väike ökojalg. Elamud ehitatakse looduslikest materjalidest, mõned majad olid arhitektuuriselt üliomapärased – paadikujulised või ümargused. Seintesse oli saviga mätsitud nii põhku, seapuru, teokarpe kui ka paberit ja killustikku. Frilandis on nõue, et vähemalt üks pereliige peab töötama kodus.

Anneli Kanarik Vihula valla MTÜst Vöhma Seltsimaja: „Nägime, kuidas Taanis osati väikestest projektidest rõõmu tunda.”

Vastakaid arvamusi tekitas projekt, millega rahastatakse endise mõisahoonde vundamenti ja pargi korrastamist küla kokkusäämiskohaks. Meil tehakse selliseid asju enamasti talgukorras, kogu

Arenduskoja liikmed kuulamas Kaløvig Kursuscenter'is lühiülevaadet päevakavast. Esiplaanil paremal Djurslandi tegevusgrupi koordinaator Karen Just.

Vabalinnas Friland uudistati, kuidas on võimalik voorderada elamut merikarpidega.

küla tuleb kokku. Taanis võtsid koristustöödest osa eakamad elanikud, põhilise tegid ära palgatud töömehed.

Mõisapargi juures oli huvipakkuv, et peahoone oli 1995. aastal lahti monteeritud, viidud Kopenhaageni vabaõhumuuseumisse ning seal uuesti kokku pandud. Tühjaks jäänud ala ostis vald endale.

MTÜ Arenduskoda juhataja ja pehmete meetmete hindamiskomisjoni liige **Ülle Visnapuu** Neeruti Seltsist: „Mõneti andis kergendustunnet see, et ka Taanis arutatakse ja vaieldakse pikalt, milliseid projekte võiks ja sobiks rahastada.”

Djurslandi tegevuspiirkonna juhatusse kuuluvad peamiselt eakamad inimesed, nooremad pole Leader-programmis eriti aktiivsed. Juhatusel esitab projekte tegevjuht, kes on käinud kohtadel ja tutvunud oludega. Kui juhatus esimesel koosolekul ei jõua otsusele, täpsustab tegevjuht andmeid ja arutatakse ka teisel korral. Kui projekt on seotud juhataja liikme tutvavatega, taandab ta ennast ot-

Taani masinate ja mootorite muuseumis „Dansk Motorsamling”.

Fotod Heiki Vuntus

sustamisest.

Rahastamisest keeldutakse peamiselt siis, kui ei suudeta juhataja jaoks teostada, et idee teostamine on vajalik ja kasusaajaid palju. Kui otsus on eita, saavad projekti autorid helistada juhataja esimehele ja küsida selgitust.

Karen Just: „Kogemus näitab, projekt, mis on algusest peale

nõrk, ümbertegemistega tugevamaks ei lähe. Taanis tegutsevad talunike laenuühistused, kes annavad Leader-projektidele eelnevat rahastamiseks meelsasti intressita laenu. Pärast saadakse see raha Leaderist tagasi.”

Ülle Tamm, ajalehe Sõnumitooja ajakirjanik

TULE JA TUNNETA EHDUST!

MTÜ Koostöövõrgustik Ehedad Elamused Lahemaal

Meie ühine Lahemaa piirkond, see on kaunis ja mitmekülgne Eesti-maa põhjarannik, Euroopaski haruldased looduskooslused, vanad ja traditsioonidega külad ja talud. Meie piirkonnas on mitmeid omanäolisi rabamaastikke (n Viru ja Ohpalu rabad), kuplilisi kõrgendikke (n Viitna, Neeruti, Muuksi Linnamägi), eriliigilisi võimsaid metsamassiive (n Oandu), kadakasi karjamaid ja mõnusaid rannikumaastikke. Piirkonna arvukad kaitsealad raskendavad küll majanduselu, kuid aitavad hoida meie piirkonnas leiduvaid loodusväärtusi. Lisaks veel mitmed mõisad oma rikkaliku ajaloo pärandi, kauni arhitektuuriga hoonete ja parkide-veekogude-alleedega. Kõik see kutsub piirkonda külalisi kohalikest huvilistest kuni maailma kaugemate paikade asukateni (n jaapanlased).

Rõõm on tõdeda, et meie piirkonnas leidub hulk visa loomuga tublisid pereettevõtjaid, kes tegelevad küllaltki raskes ja pühendumist nõudvas maaturismi valdkonnas. Tänu neile on võimalik külalistel kogeda ka mitmeid ainulaadseid ja ehedaid turismielamusi. Osad sellistest pereettevõtetest on ühinenud meie säästva turismi koostöövõrgustikuks, üheskoos tegutsemist alustasime veebruaris 2005. Initsiatiivgrupi algatusel koostöövõimalusi arutades tajusime, et ühine tegutsemine toob kasu iga liikme ettevõttele. Koostöövõrgustiku loomise konkreetsed põhjused olid:

- kasvanud turundus Lahemaa piirkonna omanäoliste, külast ja pereettevõttest lähtuvate säästva turismi teenuste järele;
- olemasoleva Lahemaa säästva turismi võrgustikuna turul oluliselt paremini märgatavad;
- koos omame rohkem ja mitmekülgsemad ressursid väikeettevõttena, sh projektimajanduses toimetulekuks;
- ühine turundus (sh suhtekorraldus) loob rohkem meile vajalikke ja soodsamaid võimalusi soovitud sihtrühmade ja partneriteni jõudmiseks.

Koostöövõrgustik ühendab täna 15 Lahemaa piirkonna külades tegutsevat säästva turismi pereettevõtet ja 2 MTÜ-d, ühistevõtte aluseks on liikme kriteeriumid ja põhikiri, millised põhinevad säästva turismi põhimõtetel ja arvestavad mitmete kaitsealade piirkonnas tegutsemist. Juhtimine toimub vabatahtliku tööna juhatuse ja liikmete poolt vastavalt oskustele ja võimalustele. Rahastamine toimub lisaks liikmemaksule projektipõhiselt.

Igal meie liikmel on omanäoline kordumatu teenuste kogum, mida pidevalt edasi arendades püüedakse järjekindlalt parema kvaliteedi ja teeninduse poole. Kui proovida lühidalt kuvada meie liikmete pakutavaid ehedaid teenuseid, siis muuhulgas saavad külalised:

Iisaka lambakasvatuse- ja käsitöötalu Uuri külas: lahke pererahva imearmsa lambakarja (eriti varakevadest sünni perioodil) vaatamine ja perenaise ja –tütardel val-

mistatud käsitöö ja lambanahkade kaasa ostmise võimalus, huvilistele meisterdamise programmid;

Käsmu Meremuuseumis pere-mehe lummava merevaatega eramuuseumiga tutvumine ja erilise lõõmutatud lõhega eine nautimine,

Sireli Puhketalus idüllilise Käsmu kapteniteküla keskkonnas privaatses puhkemajas puhkuse veetmine,

Jaanioja Mamsli Mängumaal Võsul ainulaadse stiiliga meisterdamisega elamuslaagrid tüdrukutele ja poistele, meisterdamisega pereürituse veetmise võimalused,

Nõmme Käsitöötalu Tõugu külas mitmesuguste, sh rahvuslikus stiilis käsitöötoodete ostmise ja tellimise võimalused,

Kuusekännu Ratsatalu pika traditsiooniga Lahemaa mõisaid ja kaunist rannamaastikku läbivatel ratsamatkadel osalemine, kavandamisel sisemaneezi rajamine tallu,

Neeruti Seltsi retkejuhi ja piknikuga loodusretked Neerutis ja teistel lähikaitsealadel, lisaks kohaliku ajaloo- ja kultuuripärandit kuvavate infovihikute ostmise võimalus,

Linnumäe Loodustalu popsitares Ohpalus küünlavalguses mõnusa õhtusöögi ja saunamõnude nautimine, energiat lisav piknikuga kanuamatk kurviliselt kaunil Valgejões, pidulik üritus Önnela Külastemajas või elava muusikaga õhtu veetmine Vaksali Trahteris Tapal;

matkaliste seltskonnale mõnus kohalik toit otse Kadrina lähikonnas asuva Madi Puhketalu vanas mõisaegses külastemajas, elamusteks suitsusauna ja matkamisvõimalused lähedal asuva Neeruti "mägedes", kauni kujundusega Metsaveere talu Jürimõisa külas karavani- või telkimisega puhkus eraldatud ja kõige vajalikuga varustatud puhkealal, hommikusöögi hulgas perenaise omavalmistatud küpsed ja salatid, Kuusiku Loodustalu ehedas keskkonnas mõnus puhkus või mitmekülgne ärikülastus, lisandiks erilise menüüga kohalik toit toas või looduses ja metsaretked, kaluriküla Altja südames asuvas Toomarahva turismitalu erinevad võimalused puhkuse veetmiseks koos eheda ja perenaise kaugemalgi tuntud erilise menüü (sh kalatoidud) nautimisega, Mätta ratsatalu Paasi külas Vihula lähisel üllatab omatehtud ahjusooja koduleiva ja kitsetoitudega (kasutades oma aiamaa saadused!) ning eriliste hobuste ja mitut liiki koduloomadega (isegi eeslipere), Adami turismitalu Väinupeal on mugavad võimalused privaatseks puhkuseks koos perenaise võrratute küpsed ja jõekäärus sõnajalgade varjus asuva suitsusauna mõnude nautimisega, sh kõik tingimused erivajadustega külastele, Arma ratsatalu Rutja rannakülas mitmekülgset võimalused ratsutamiseks, sh hipoteraapia teenused. Talu valmimas ehe samblase soojustusega palkpuhkejaja, Karepa ürdiaias võimalused ürtide ja ravimtaimedega tutvumiseks koos loodusravi terapeudist perenaise teadmistega, elamuseks väike maaligalerii, Toolse jõe ürgoru kaldal

Kuusiku Loodustalus võib kogeda ehedaid elamusi.

Foto Heiki Vuntus

asuvas Toolse Jaanalinnufarmis võimalused rohkearvulise kodulindude perega tutvumiseks (pärlkanad, kuked, pardid, haned, eri liiki faasanid, eksotikaks jaanalinnud, emud ja põhjapõdrad). Müügil jaanalinnu baasil käsitöö ja kosmeetikatooted, pererahvalt jaanalinnu-menüü ja kodusai vaarikamoosiga.

Tingituna taluperede meeskondade väiksusest ja vajadusest olla mitmetes rollides on meie teenuste osas vajalik ettetellimine.

Kohe alguses tekkis ja kestab tänaseni hea koostöö Lahemaa Rahvusparki administratsiooni (praegu Keskkonnaamet Viiru Regioon), piirkonna mõisades turismiga tegutsejatega (majutus, toitlustus, muuseumid, looduskeskus ja -kool) ja Lääne-Viru maavalitsusega, lisandunud on koostöö MTÜ-ga Eesti Maaturism ja SA Põhja-Eesti Turism.

Tänaseks, kus tegutseme viiendat aastat, on liikmed koostöö toel arenenud tulemuslikumalt, jagades kogemusi, arendades koostöös teenuseid, teostades ühiselt müüki ja turundust, sh suhtekorraldust. Näiteid koostööst:

- koos messidel ja laadadel osalemine (Keskkonnatell, TourEst, Helsinki turismisõltused: "Eesti tuleb külla" päevad, Helsinki Mardilaat jm);
- vahendajatele, partneritele ja huvilistele (ettevõtjad, üliõpilased) korraldatud teenuste tutvustus-/õppereisid 2005-2009;
- ühistrükis korduvtrükisena eesti ja inglise keeles;
- ühine turundusatribuutika: stend, logo, turunduslause: "Tule ja tunnetta ehedust", stiil müügitöös (n iga liikmel oma teenindus- rõivastus);
- koostöövõrgustiku tutvustamine konverentsidel (n Jänedal 2007, Alatskivil 2009);
- regulaarsed koosolekud/arendusõupidamised nõ külakorda erinevate liikmete juures, õppereisid ja koolitused liikmetele (retkejuhi koolitus, õppereisid teistesse

Ehedaid elamusi saab ka metsamatkal, kus õõbitakse okstest tehtud onnis ja valmistatakse higitel.

Foto Ülle Tamm (Toomarahva talust)

piirkondadesse jm);

- ühisprojektid: "Taimetark aia taga" taimede õpperada (6 liikme juures) ja retkejuhtimise koolitus; loodusturismi koolitused koostöös KA Viiru regiooniga, kavandamisel 2 LEADER projekti: rahvusvaheline koostöö Soome Kymenlaakso piirkonna turismiettevõtjatega ja piirkonna mainekujunduse projekt "Säästva turismi piirkond Lahemaa" (sh ühine mitmekeelne interneti kodulehekülg).

Just meie piirkonna LEADER organisatsioonis MTÜ Arenduskoda liikmeks olemise ja selles aktiivselt tegutsemise (n õppereisid, ühisüritused, otsekontaktid arenduskoja liikmetega, osa meie liikmeid ka ise otseliikmed, projektide kavandamine ja teostamine jm) näeme tulevikus ühte olulist võimalust meile nii vajalike vahendite saamiseks tootearenduseks ja turunduseks ning arendustööks laiemalt. Lisakasuna näeme piirkonnas ühtse laiemapõhjalise

tegutsejate meeskonna kujunemist ja osaliste vahel paremat infovahetust ja üksteise toetamist.

Oleme veendunud, et piirkondlik koostöö säästvas turismis ja piirkonnas laiemalt toetab meie liikmete jätkusuutlikkust (eriti praeguse majanduslanguse tingimustes), annab indu tegutsejatele (oleme head ja teineteist toetavad sõbrad-kolleeegid!) ja arendab meile vajalikku välist koostöövõrgustiku (kohalik ja rahvusvaheline).

Esmase ühisturunduse arendamise teona kavandame veel sellel aastal ehedate ühise interneti kodulehe loomist. Seniks on meie kontakt: juhatuse esimees Sirje Kuusik, GSM: +372 51 53 573, e-post: sirje@datanet.ee

Lahemaa piirkonna ehedate elamuste säästva turismi tegutsejate nimel kaunist suve ja tulemuslikku LEADER projektide teostamist soovides

Sirje Kuusik,
Kuusiku Loodustalu perenaine

Arenduskoja tegevuspiirkonda külastasid partnerid Soomest

MTÜ Arenduskoja LEADER tegevuspiirkonda külastas Soome Tampere piirkonna tegevusgruppid Pirkan Helmi ja Pomoottori 13-liikmeline delegatsioon.

Arenduskoja liikmed on Soomes samas piirkonnas käinud LEADER tegevust õppimas 2007. ja 2008. aastal. Pirkan Helmi LEADER piirkonna tegevuses osaleb ka Tapa sõpruslinn Akaa.

17. aprillil külastati Tapa valda (MTÜ Arenduskoda, MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing ja Lehtse kultuurimaja). Pärastlõunal toimus Jänedal ühisarutelu tulevaste

koostöövõimaluste üle.

18. aprillil tutvuti LEADER tegevusega Kadrina vallas (Kadrina kultuurimaja ja Kuusiku loodustalu) ja Vihula vallas (Palmse külastuskeskus, Vöhma seltsimaja ja Käsmu meremuuseum).

Külaskäik lõppes 19. aprillil Loksa linna (mitmed erinevad objektid ning Kuivoja puhkekeskus) ja Kuusalu valla (Artur Talviku rändkino ning Leesi rahvamaja) väisamisega.

Heiki Vuntus, arenduskoja tegevjuht

Leesi rahvamaja ees tegid külalised ja võõrustajad ühispidi.

Käsmu meremuuseumis räägiti Käsmu külaseltsi tegemistest.

Kuusiku Loodustalu perenaine Sirje Kuusik tutvustas külalistele looduslähedase eluviisi eeliseid.

Palmse körtsis ootasid külalisi Anneli Kivisaar, Madis Praks ja Tiina Laulik.

Vöhma seltsimaja pererahvas võttis külalisi vastu koorilaulu konsertiga.

Fotod Heiki Vuntus

Kolgaküla rahvamajas oli kogunenud LEADER projektikirjutamise koolitusele saalitäis rahvast.

Hindamiskomisjonide liikmete I koolituspäev toimus Viisus (vasakult Madis Praks, Priit, Pramann, Merike Koov, Alari Kirt ja Vello Teor).

Fotod Heiki Vuntus

Inglise keel LEADER võtmes

Arenduskoda korraldas oma liikmetele inglise keele kursuse teemal "Inglise keel LEADER võtmes".

Koolituse 72-tunnilise programmi raames õpiti õpetaja Liina Uusküla juhendamisel lisaks igapäevaselt kasutatavale keelele ka LEADER spet-

siifkast lähtuvaid mõisteid ja mängiti läbi mitmeid LEADER tegevusega seotud situatsioone.

Kursused algasid 16. veebruaril ja lõppesid 15. mail. Kokku saadi kaks korda nädalas Tapal arenduskoja õppeklassis. Viimasel õppenädalal toimus koolituse praktilisem osa Lok-

sal Kuivoja puhkekeskuses.

Grupi suurus oli 14 inimest, esindatud olid kõik arenduskoja liikmesomavalitsused välja arvatud Kuusalu vald.

Sügisel on kavas LEADER teemalise inglise keele õppimise jätkukursus.

Heiki Vuntus

MTÜ Arenduskoja liikmed

MTÜs Arenduskoda on 12. mai 2009. a seisuga 38 liiget.

Omavalitsused (6)

Tapa vald, Kadrina vald, Vihula vald, Ambla vald, Kuusalu vald, Loksa linn

Kolmas sektor (19)

MTÜ Käsmu Külaselts, MTÜ Neeruti Selts, MTÜ Sääsküla Huviklubi, MTÜ Kangrumäe

Külakultuuri Edendamise Selts, MTÜ Kuusalu Tenniseklubi, MTÜ Loksa Arenduskeskus, MTÜ Kadrina Spordiklubi, MTÜ Lehtse Teabekeskus, MTÜ Kiigeland, MTÜ AVANTE, MTÜ Käravete Külaselts, MTÜ Loometöö, MTÜ Vohma Seltsimaja, MTÜ Peretugi Keskus, MTÜ Huviklubi Nelson, MTÜ Jeeriko, MTÜ Tapa AIDSi Ennetuskeskuse-Narkoonõustamiskeskus, MTÜ Koostöövõrgustik Ehedad Elamused

Lahemaal ja MTÜ Gilda Kunstilabor

Erasektor (13)

OÜ Kadrina Kommunaal, Viru Vesi AS, OÜ Kuusalu Soojus, OÜ Tanyv, OÜ Rannaliiv, OÜ Arne Metsagrupp, FIE Vello Teor, Jäneda Hobusekasvatuse OÜ, FIE Allan Alajärve Loksa Pesumaja, OÜ Rendipark, OÜ Kuivoja Puhkekeskus, OÜ Tuuleoru ja FIE Önnela Neidek

Koolitused ja infopäevad 2009 I p-a

Arenduskoda on korraldanud 2009. a I poolaastal mitmeid koolitusi ja infopäevi.

29. jaanuaril toimus Tapal arenduskojas koolituspäev LEADER projektide nõustajatele.

2. veebruaril toimus Lehtse kultuurimajas LEADER projektitaotluste infopäev (Tapa ja Ambla piirkond)

3. veebruaril toimus Kadrina vallamajas LEADER projektitaotluste infopäev (Kadrina piirkond)

5. veebruaril toimus Palmse külastuskeskuses LEADER projektitaotluste infopäev (Vihula piirkond)

6. veebruaril toimus Kolgaküla rahvamajas LEADER projektitaotluste infopäev (Kuusalu ja Loksa piirkond)

18. veebruaril toimus Tapa gümnaasiumis projektikirjutamise koolitus (Tapa ja Ambla piirkond)

20. veebruaril toimus Kadrina vallamajas projektikirjutamise koolitus (Kadrina piirkond)

26. veebruaril toimus Palmse külastuskeskuses projektikirjutamise koolitus (Vihula piirkond)

3. märtsil toimus Kolgaküla rahvamajas projektikirjutamise koolitus (Kuusalu ja Loksa piirkond)

24. märtsil toimus Viisu külamajas Järvamaal hindamiskomisjonide liikmete koolitus

25. märtsil toimus arenduskojas pehmete projektide hindamiskomisjoni liikmete koolitus

26. märtsil toimus arenduskojas tugevate projektide hindamiskomisjonide liikmete koolitus

Heiki Vuntus

Arenduskoja juhatus

Arenduskoja juhatus on seitsmeliikmeline:

Kalmer Märtsen, Kuusalu vald, kalmer.martson@kuusalu.ee

Eero Raudla, OÜ Rendipark, rendipark@hotmail.ee

Kuno Rooba (esimees), Tapa vald, kuno.rooba@tapa.ee

Anneli Kivisaar, MTÜ Vohma Seltsimaja, anneli.kivisaar@vihula.ee

Allan Alajärv, Loksa pesumaja, allan.alajarv@loksa.ee

Alari Kirt, Ambla vald, alari@ambla.ee

Ülle Visnapuu, MTÜ Neeruti Selts, yllevisnapuu@hotmail.ee

MTÜ ARENDUSKOJA LEADER-INFOLEHT

Jagatakse tasuta arenduskoja liikmesomavalitsustes (Ambla, Kadrina, Kuusalu, Tapa ja Vihula vald ning Loksa linn). Roheline tn 19, Arenduskoda

Üldinfo – tel 325 8690, faks 325 8695.

Ajalehte saab lugeda – arenduskoda.ee,

e-post: arenduskoda@arenduskoda.ee, heiki@arenduskoda.ee

Toimetaja Heiki Vuntus – tel 325 8696, mobiil 5648 5208

Küljendaja ja kujundaja Liina Kald – tel 322 9673,

mobiil 528 7998

Trükitud trükikojas Trükis – Pargi 27F, Jõhvi, tel 337 2666

Trükiarv 5000.

